IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum it-30 ta' Lulju 2020

Appell numru 130 tal-2018

Il-Pulizija
vs.
Rosario CARABOTT

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar is-7 ta' Marzu 2018 fil-konfront ta' Rosario CARABOTT detentur tal-karta tal-identità bin-numru 880554M fejn ġie mixli (in suċċint) :

   Talli bejn it-Tnejn 23 t'Ottubru 2017 u l-Ġimgħa 27 t'Ottubru 2017 bejn is-06:00 u s- 07:00 ġewwa dawn il-gżejjer

   i. Ġab ruħu b'mod li ta fastidju lil Kyra Hegarty u b'mod li kien jaf jew kien imissu jkun jaf li dan kien ta' fastidju għal Kyra Hegarty;
   ii. U aktar talli fl-istess data, lok, ħin u taħt l-istess ċirkostanzi permezz ta' xi network jew apparat elettroniku, bil-ħsieb li jieħu xi flus jew xi ħaġa oħra, jew biex jagħmel gwadann jew bil-ħsieb li jġiegħel lil

Kyra Hegarty biex tagħmel jew tonqos li tagħmel xi ħaġa, heddidha li jakkuża jew li jagħmel ilment kontra jew biex jimmalafama lil Kyra Hegarty.

Il-Qorti ġiet mitluba sabiex meta tagħti sentenza jew f'kull ordni ieħor wara, tikkundanna 'l-ħati jew 'il-ħatjin, ilkoll flimkien in solidum jew kull wieħed għalih, għall-ħlas, lir-reġistratur, tal-ispejjeż kollha jew ta' parti mill-ispejjeż li jkollhom x'jaqsmu mal-ħatra ta' esperti jew periti fil-proċeduri, inklużi dawk l-esperti li jkunu ġew maħtura fl-istadju tal-process verbal tal-inkjesta, f'dak iż-żmien u f'dak l-ammont bħalma jkun ġie stabbilit fis-sentenza jew fl-ordni.

Il-Qorti ġiet mitluba, bl-iskop li tipprovdi għas-sigurtà ta' Kyra Hegarty, jew għaż-żamma tal-ordni pubbliku jew għall-iskop ta' protezzjoni tal-persuna msemmija u l-familjari tagħha minn fastidju jew imġieba oħra li tikkaġuna biża' ta' vjolenza, toħroġ ordni ta' protezzjoni kontra Rosario CARABOTT skont l-artikolu 412C tal-Kap 9 u f'każ ta' ħtija, il-Qorti ġiet mitluba biex tipprovdi għas-sigurtà ta' Claire Bellia u l-familja tagħha ai termini tal-artikoli 383, 384, 385, 412C u 412D tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-appellant, sabet lill-imputat mhux ħati tat-tieni imputazzjoni u illiberatu minnha filwaqt li sabitu ħati tal-ewwel imputazzjoni u lliberatu bil-kundizzjoni li ma jagħmilx reat ieħor fi żmien sena mid-data tas-sentenza filwaqt li sabiet tipprovi għas-sigurta ta' Kyra Hegarty qegħditu taħt obbligazzjoni personali għal perjodu ta' ta' tliet snin taħt penali ta' elf euro (€1000).

3. Illi minn din is-sentenza Rosario CARABOTT interpona appell fejn talab li s-sentenza hawn fuq imsemmija tiġi riformata fis-sens li filwaqt li tikkonferaha fejn sabitu mhux ħati tat-tieni imputazzjoni u minnha illiberatu, tħassar fejn sabitu ħati tal-ewwel imputazzjoni

u fejn tagħtu l-piena aktar il-fuq imsemmija u minflok tilliberah min kull ħtija u piena u fin-nuqqas li timponi piena aktar ekwa u ġusta. Dan wara li saħaq illi : -

i. Il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għamlet apprezzament żbaljat tal-provi peress li l-atti kommessi mill-appellant ma kienux iwaslu għar-reat li tiegħu ġie misjub ħati.
ii. Il-Prosekuzzjoni naqset milli tipprova lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li l-allegati atti seħħew fil-perjodu inkriminat;
iii. Illi għalkemm il-liberazzjoni kondizzjonata kienet indikattiva, mhux l-istess setgħa jingħad għall-konsegwenza taħt l-artikolu 383 tal-Kodiċi Kriminali.

Ikkunsidrat:

4. Illi għal madwar xahar u nofs l-appellant, li huwa xufier, kien ġie mqabbad sabiex imur iwassal, kull filgħodu, lil minuri Kyra Hegarty l-iskola f'Bormla mid-dar tagħha fil-Għargħur. Hu kien jiġborha kull filgħodu għall-ħabta tas-sitta. Sabiex jiffaċilitaw il-komunikazzjoni bejniethom Kyra Hegarty tagħtu n-numru ċellulari tagħha biex malli jasal ikun jista' jċemplilha u hi tinżel. Matul it-triq l-appellant kien jaqbad konversazzjoni ma din il-minuri. Huwa kien sar iħossu komdu jitkellem magħha tant li kien beda jirrakkuntalha ħwejjeġ fuq ħajtu, familtu, meta tkun waħedha kien jistedihna biex tirkeb fuq quddiem, kien joffrilha l-ħelu, talabha biex issiblu lil xi ħadd sabiex imur inaddafflu, kien anke stqarr magħha

li kienet saret qisha bintu, kien hemm anke drabi fejn qabdilha jdejha u drabi oħra fejn qallha li kienet "sabiħa"; u f'għeluq sninu kien anke stedinha biex ittih bewsa fuq ħaddejh.

5. Darba minnhom, filgħaxija, kien ċemplilha fuq iċ-ċellulari tagħha skontu biex twieġbu jekk kienetx sabitlu lil xi ħadd biex inaddaflu. Kyra kienet tirrisjedi ma missierha stante li ommha u missierha ma kienux jgħixu flimkien. Missierha ma ħa xejn gost b'dik it-telefonata; iżda minn dak li ntqal fl-atti ma ħax passi legali. Iżda meta l-minuri infurmat lill-ommha l-għada, din iddeċidiet li tmur tikkwerela lill-appellant b'fastidju. Il-minuri qalet li hija ma kienetx tgħid lill-appellant li l-kliem u l-imġieba tiegħu kienu qegħdin idejquha; iżda meta xehdet hija kkonfermat li l-kliem u l-imġieba tal-appellant kienu bdew idejquha. Dak li kien beda jdejjaqha kien li beda jgħidilha biex tbusu u li kien joqgħod jgħidilha li kienet ħelwa u li kull filgħodu joffrilha l-ħelu.

6. L-appellant minn naħa tiegħu ma jiċħadx li huwa kien joffrilha l-ħelu u li kien ikun ta' komportament ġentili magħha. Iżda l-appellant jisħaq li huwa kien iġib ruħu b'dak il-mod ma kulħadd – anke max-xjuħ li kien imur iwassal għall-*morning coffee* (li l-Qorti fehmet *coffee mornings*). L-appellant jikkonferma li kien joffri l-ħelu lil kulħadd u li kien jitkellem magħha mingħajr fini ta' xejn. Huwa saħaq li ma kellux faħam miblul u li ma għamel xejn ħażin meta tkellem magħha fuq il-familja tiegħu u staqsiha ssiblu xi ħadd biex inaddafflu. Huwa jgħid li kien ilu għomru u żmienu jagħmilha man-nies u qatt ma kellu xi rapport ta' dan it-tip. Hu kien jaqbad

id-diskors magħha biex waqt li jkun fit-traffiku ma joqgħodx jitkellem waħdu. Jisħaq li Kyra Hegarty qatt ma ġibditlu l-attenzjoni jew urietu li kienet qegħda tiddejjaq li kien joqgħod jitkellem magħha u joffrilha l-ħelu. U kieku qaltlu dan huwa kien jieqaf immedjatament. Għalih kienet ħaġa normali għall-aħħar li jindirizza lin-nies bi kliem bħal "qalbi" jew "kemm inħobkom" u dan peress li huwa kellu qalbu miftuħa u kien jgħin lil kulħadd.

Ikkunsidrat:-

7. Illi għalhekk qabel xejn din il-Qorti tqis li għandha tissofferma ruħha fuq il-prinċipji regolaturi rigward din il-proċedura ta' appell minn sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati, kif ukoll dwar dawk li huma r-regoli kardinali dwar kif l-evidenza mogħtija minn dawn ix-xiehda aktar il-fuq imsemmija għandha tiġi analizzata minn Qrati ta' Ġustizzja Kriminali f'dan il-pajjiż. In fine, din il-Qorti tesplora l-mod kif dawn il-prinċipji jsibu l-applikazzjoni tagħhom, *in concreto*, f'dan il-każ.

8. B'mod partikolari f'appelli ta' dan il-ġeneru, li jistrieħu prinċipalment fuq apprezzament tal-provi prodotti huwa importanti li jiġi ċċarat x'inhuma l-funzjonijiet ta' din il-Qorti tal-Appell Kriminali, li f'dan il-każ tisma' appelli minn sentenzi mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Dawn il-funzjonijiet ġew spjegati f'diversi sentenzi, fosthom fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta'***

Malta vs Emanuel ZAMMIT deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] fejn intqal:-

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

---

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u r-***Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina*** 24 ta' April 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak*** 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan*** et, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa*** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il- verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

9. B'hekk anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, ċjoe li terġa tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le qabel xejn teħodha l-Qorti tal-Maġistrati li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali u tasal għall-konklużjonijiet tagħha wara li tkun qieset kollox.[2]

10. Din il-Qorti, bħala Qorti tal-Appell Kriminali twettaq id-dmir ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, il-Qorti tal-Maġistrati, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiemha, setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Huwa minħabba f'hekk u biex tilħaq dan l-għan li din il-Qorti, bħala Qorti tal-Appell tagħmel l-apprezzament tagħha tal-provi prodotti quddiem dik il-Qorti.

11. Bosta drabi l-fatti li joħorġu mill-provi mhux dejjem ikunu jaqblu ma xulxin. Anzi ġieli jkun hemm xiehda li jgħidu bil-maqlub ta' xulxin. Għalhekk din il-Qorti trid tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

li kellha quddiemha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati u dan għaliex jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza jekk ma jkunx hemm raġuni valida.

12. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

13. In oltre, għal dak li jirrigwarda l-kredibbilta' tax-xhieda, l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li filwaqt li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess, is-subartikolu (2) tal-istess artikolu jippostula li xhud wieħed waħdu

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib***, 15 ta' Jannar 2009; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili***, 19 ta' Gunju 2008; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter***, 14 ta' Dicembru 2004; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina***, 24 ta' April 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak***, 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***, 5 ta' Lulju 2002; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et***, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

jekk emnut huwa suffiċjenti. Dan ukoll ġie kkonfermat minn ġurisprudenza nostrana kopjuża fejn dan il-prinċipju ġie ripetutament assodat.[4]

14. Illi wkoll relevanti ai fini tat-test tal-kredibbilta huwa l-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali li jistipula li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

15. Skond il-ġurisprudenza nostrana jekk il-Qorti tal-Maġistrati tonqos milli tagħmel dan l-ezerċizzju fir-rigward ta' xhieda ta' ċertu portata jew li permezz tat-testimonjanza tagħhom ikollhom pern fuq is-sentenza finali, tista tirriżulta n-nullita' tal-proċeduri, li tista' titqajjem anki *ex officio* mill-Qorti stess u dan partikolarment meta l-każ ikun jistrieħ fuq il-kredibbilta' o meno tax-xhieda. Fi kliem ieħor jekk il-Qorti tkun qed tibbaża s-sentenza tagħha fuq in-nuqqas ta' kredibbilta' o meno ta' xhud jew xhieda partikolari, dik il-Qorti ma tkunx tista tasal għal tali konkluzjoni b'mod sodisfaċċenti

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bonavia*** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; ***Il-Pulizija vs Antoine Cutajar*** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; ***Il-Pulizija vs Carmel Spiteri*** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

mingħajr l-ewwel ma tkun semgħet dawn ix-xhieda partikolari jixdu viva voce.[5]

16. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Thorne,***[6]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

17. L-akbar sfida li jkollu kull Ġudikant hi li huwa jkun jixtieq dejjem jasal li jiskopri l-verita storika. Dan peress li l-evidenza li jkollu quddiemu kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta, mhux dejjem neċessarjament iwasluh għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur għaliex il-Qrati mhux dejjem ikunu f'qagħda li jikxfu l-verita storika mix-xiehda tax-xhieda li jixhdu quddiemhom. U f'kull każ, il-Qorti ma għandhiex il-fakulta u s-setgħa li tidħol fil-profondita' tal-moħħ, qalb u kuxjenza tax-xhud li jkun xehed quddiemha, u tistabbilixxi b'ċ-ċertezza assoluta dak li jkun qed jaħseb u jgħid billi taqralu moħħu u qalbu.

18. Mill-banda l-oħra l-evidenza indiretta, dik li tistrieħ prinċipalment fuq iċ-ċirkostanzi u li tkun bażata fuq l-analiżi taċ-ċirkostanzi

[5] Ara is-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bartolo*** deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar id-9 ta' Settembru 1999 ippreseduta mill-imhallef Vincent Degaetano.
[6] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

partikolari tal-każ, għalkemm mhix giddieba, tista' tkun qarrieqa. Huwa għalhekk li dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-massima li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun inevitabbilment univoka. Ċjoe li tipponta biss u esklussivament lejn direzzjoni waħda biss. U xejn ħliefha. Għax altrimenti, din it-tip t'evidenza tista' tiżvijja lil Ġudikant mir-riċerka tiegħu tal-verita.

19. Il-Liġi penali **ma teħtieġx** li biex persuna tiġi misjuba ħatja tkun trid tiġi stabbilita s-sufficjenza probatorja taċ-ċertezza assoluta, u dan għaliex Qorti rari ħafna tista' tkun konfrontata b'dan il-livell ta' prova. Fil-Liġi Maltija, bħal dawk li jsegwu l-proċedura penali imnisla mis-sistema Anglo-Sassoni, huwa biżżejjed li Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun konvinta lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni mill-provi imresqa mill-Prosekuzzjoni, u li ma jkunux ġew newtralizzati fuq bażi ta' probabbilta' mid-Difiża, sabiex tkun tista' ssib ħtija.

20. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli stabbiliti tal-evidenza fi proċedimenti penali, ċjoe l-*Law of Evidence*. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fuq il-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sa' dak il-grad ta' prova, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut, in kwantu f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar u tkun tista' ssib ħtija fl-akkużat.

21. Imbagħad, dik il-Qorti wara li tkun għarblet kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta, biex tkun tista' ssib ħtija fl-imputat, il-Qorti tkun trid tkun żgura moralment, *sure* bl-Ingliż u fis-sistema Legali Ingliż,[7] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni in bażi għall-provi ammissibbli li jitresqu quddiemha.

22. Il-grad ta' sufficjenza probatorja *lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni* huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ fis-sistema Ġuridiku Malti sabiex Qorti ta' ġustizzja kriminali tkun tista' ssib persuna akkużata ħatja ta' reat. Huwa livell li ma' jeħtieġx iċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet. Fil-każ Ingliż ***Majid***,[8] Lord Moses stqarr hekk :

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

23. Inoltre, fil-ktieb tagħhom ***The Modern Law on Evidence***, Adrian Keane u Paul McKeown[9] jgħidu s-segwenti : -

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

---

[7] ***R v Majid***, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[8] ibid.
[9] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

24. Sabiex tara jekk dan il-livell ta' sufficjenza probatorja intlaħaqx din il-Qorti trid, *inter alia*, tara jekk u safejn persuna tkun qed tixhed is-sewwa bil-prinċipji provduti lilha fl-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali. Jekk il-Qorti tqis li, applikati dawn il-prinċipji, xhud ikun qiegħed jixhed is-sewwa, allura tkun tista' toqgħod fuq dak li jkun qed jgħid jew fuq parti minn dak li jkun qed jgħid skont il-każ. Jispetta dejjem lil min ikun irid jiġġudika l-fatti jiddeċiedi jekk, applikati dawn il-prinċipji, jemminx xhud f'dak kollu li jkun qed jgħid jew safejn jemmen minn dak li jkun qed jgħid, u dan japplika wkoll meta x-xhud ikun xhud waħdieni tal-fatti allegati.

25. Huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, u fuq stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża** li jwassal sabiex dak il-livell ta prova lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni jkun jista' jingħad li ma ntlaħaqx u li allura, bħala konsegwenza, l-akkużat ikun irid jiġi dikjarat mhux ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

26. Illi l-partijiet fi proċeduri penali, il-Prosekuzzjoni *in primis*, u li għandha d-dmir li tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, trid tosservanza dik li hija magħrufa bħala l-*best evidence rule*, l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.

L-prova indizzjarja trid tkun wahda assolutament univoka, li tipponta biss minghajr dubju dettat mir-raguni lejn fatt jew konkluzzjoni wahda. Ovvjament jekk fatt jew cirkostanzi jistghu ragjonevolment jinghataw aktar minn tifsira jew interpretazzjoni wahda, tkun li tkun, allura dik ma tkunx prova ndizzjarja tajba, skond il-ligi, sabiex in bazi taghha tista' tinstab htija. Kif tghid u titlob il-ligi, biex prova ndizzjarja tigi ammessa bhala prova valida fis-sens li wiehed jista' ragjonevolment jasal ghall-konkluzzjoni tieghu ta' htija in bazi taghha bla ebda dubju dettat mir-raguni, irid ikun moralment konvint minn dan ir-rekwizit ta' l-univocita' taghha, cioe' li dik il-prova tfisser biss u xejn aktar li l-akkuzat huwa hati ta' dak addebitat lilu w, allura, kull dubju ragjonevoli fir-rigward ghandu jmur favur l-akkuzat skond il-ligi.

Wiehed ghandu jkun ferm attent fl-apprezzament u nterpretazzjoni tal-prova ndizzjarja ghaliex ghalkemm din hi prova ferm importanti, u kultant anke aktar mill-prova diretta, pero', din hi prova li facilment tista' tqarraq lil dak li jkun qed jghamel l-interpretazzjoni w apprezzament taghha.[10]

27.In oltre u aktar reċentement fis-sentenza ***Il-Pulizija vs Cyrus Engerer,*** il-Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet illi :

Biex wiehed jistabilixxi jekk l-provi cirkostanzjali huma univoci wiehed irid jara l-assjem ta' dawn ic-cirkostanzi migjuba bhala prova u li dan il-konvinciment morali huwa wiehed ibbazat sal-grad rikjest tal-prosekuzzjoni tac-certezza morali (u mhux dik assoluta) jew il-prova lil hinn minn kull dubbju dettat mir-raguni. In oltre il-konkluzjoni biex tkun univoka mhux necessarjament trid tkun l-uniku xenarju li jista jintlahaq izda trid tkun l-unika wahda li tista twassal ghal htija b'mod ragonevoli kontra dak li jkun. Fi kliem iehor jekk jinholoq dubbju dwar l-univocita tal-provi cirkostanzjali liema xenarju alternattiv ma jkunx wiehed ragonevoli, dan ma jistax iwassal sabiex il-Qorti tillibera a bazi tan-nuqqas ta' univocita.[11]

---

[10] Deċiża nhar il-5 ta' Lulju 2002 mill-Imħallfin Noel Arrigo, Joseph A. Filletti u Patrick Vella.
[11] Deċiża nhar it-8 ta' Mejju 2014 mill-Imħallef Michael Mallia.

28. Kwindi minbarra r-regola li huwa meħtieġ li tiġi prodotta l-aħjar prova, jekk f'każ partikolari jkun hemm evidenza li tkun ċirkostanzjali, indiretta jew indizzjarji, huwa essenzjali li tali provi indizzjarji jkunu b'saħħithom biżżejjed kif ukoll li jkunu jippuntaw f'direzzjoni waħda u ċioe' lejn il-ħtija tal-imputat u ħadd iktar floku. Jekk mill-banda l-oħra l-provi indizzjarji ma jkunux univoċi, ma jkunux jistgħu jagħmlu prova in sostenn tal-ħtija tal-imputat.

Ikkunsidrat:

29. Illi l-artikolu 251A(1)(2) tal-Kapitolu 9 kif kien applikabbli fiz-zmien indikat fic-citazzjoni, kien jaqra kif ġej:

> (1) Persuna li ġġib ruħha:
> (a) B'mod li tagħti fastidju lil persuna oħra, u
> (b) B'mod li tkun taf jew ikun imissha tkun taf li dan ikun ta' fastidju għal dik il-persuna,
>
> Tkun ħatja ta' reat taħt dan l-artikolu.
>
> (2) Għal fini ta' dan l-artikolu, persuna li tkun qegħda ġġib ruħha b'mod dubjuż imissha tkun taf li dik l-imġieba tammonta għal fastidju ta' persuna oħra jekk fil-qjies ta' persuna raġonevoli jkollha l-istess informazzjoni din kienet kieku taħseb li dik l-imġieba kienet tammonta għal fastidju tal-persuna l-oħra.
>
> (3) Persuna akkużata b'reat taħt dan l-artikolu tista' ġġib prova li:
> (a) L-imġieba tagħha kienet dovuta bl-iskop li timpedixxi jew tikxef xi dellitt; jew
> (b) L-imġieba tagħha kienet dovuta taħt xi liġi, regolament jew regola, jew biex tikkonferma ruħha ma xi kundizzjoni jew ħtieġa imposta minn xi persuna taħt xi liġi; jew

(c) Fiċ-ċirkostanzi partikolari l-imġieba kienet waħda raġonevoli;

30. In oltre skond is-sentenza ta' din il-Qorti kif diversament ippresenduta fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Denise Falzon***[12] ġie ritenut is-segwenti:

Illi mal-promulgazzjoni ta' dan ir-reat, il-legislatur fittex sabiex tigi issanzjonata dik l-imgieba li tista' tohloq fastidju, ghalkemm l-ebda definizzjoni ma tinghata lil dan it-terminu legali.

Dan l-artikolu huwa meħud kważi kelma, b'kelma mil-liġi 'Protection of Harassment Act 1997'. Dwar l-Att l-Archbold jgħid dan li ġej:

> 'The Act describes itself as one 'to make provision for protecting persons from harassment and similar conduct.' It was passed for the purpose of dealing with the phenomenon of 'stalking'. There is, however, no attempt at a definition of harassment, although section 7(2) provides that references to harassing a person include alarming the person or causing the person distress. In 'Tuppen and anor vs Microsoft Corporation Limited and anor, The Times' November 15 2000, QBD, Douglas Brown J held that there being no definition of 'harassment' in the Act, it was legitimate to have recourse in the proceedings in Parliament as an aid to construction because the wide potential and far-reaching meaning that might be attributed to the word; such reference made clear that the behaviour sought to be controlled was conduct such as stalking, anti-social behaviour by neighbours and racial harassment. But in 'Thomas vs News Group Newspaper Ltd and anor, The times, July 25th 2001, CA (Civ.Div) it was held that the Act is concerned with conduct targeted at an individual which was calculated to produce alarm or distress and which was oppressive and unreasonable
>
> Two incidents can constitute a 'course of conduct' but the fewer the incidents and the greater their separation in time, the less likely its that they could be described as 'a course of conduct': Lau vs DPP (2000) 1 F.L.R. 799 DC. In 'Pratt vs DPP' 165 J.P. 800 DC, it was said that the concern which the 1997 Act had been intended to meet was that persons should not be put in a state of alarm or distress by the behaviour of others; and that purpose had to be borne in mind when deciding whether to prosecute when there was only a small number of incidents relied upon.[13]"

Illi minn qari ta' din id-disposizzjoni tal-ligi ghandu johrog illi l-awtur tar-reat irid ikollu l-intenzjoni illi johloq fastidju lil vittma tieghu bl-imgieba tieghu. Tant hu hekk illi din l-intenzjoni tissarraf f'imgieba volutament ripetuta u intenzjonata sabiex iddejjaq u tivvessa. Illi allura hemm distinzjoni netta, fil-fehma ta' din il-Qorti, bejn dik l-imgieba li qed tohloq fastidju u dik li tohloq semplicement inkonvenjent. Tant hu hekk illi:

[12] Deċiża mill-Imħallef Edwina Grima nhar it-28 ta' Novembru 2018.
[13] Ara l-appell kriminali ***Il-Pulizija vs Carmelo Vella*** deċiż nhar l-14 ta' Mejju 2012.

> L-artikolu 251A johloq ir-reat ta' persuna li ggib ruha b' mod li taghti fastidju lil persuna ohra u b' mod li tkun taf jew imissha tkun taf li dan ikun ta' fastidju ghal dik il-persuna. .... Il-ligi fis-sub-inciz (2) tkompli tiddisponi li persuna li tkun qed iggib ruha b' mod dubbjuz imissha tkun taf li dik l-imgieba tammonta ghal fastidju ta' persuna ohra jekk fil-qies ta' persuna ragjonevoli li jkollha l-istess informazzjoni, din kienet kieku tahseb li dik l-imgieba kienet tammonta ghal fastidju tal-persuna l-ohra. Fis-subinciz (3)(c) il-ligi tkompli tghid li persuna akkuzata b' reat taht dan l-artikolu tista' ggib prova li fic-cirkostanzi partikolari dik l-imgieba kienet wahda ragjonevoli. Fl-artikolu 251C hu provvdut li riferenzi ghall-ghoti ta' fastidju lil persuni jinkludi meta wiehed jaghti qata': ("alarming") jew idejjaq: ("causing ..distress") lill-persuna.[14]

Illi wkoll fl-istess sentenza saret referenza għat-tifsira tal-fastidju mill-ġurista Blackstone fejn:

> '...it-terminu legali fastidju (bl-Ingliz "Harassment") gie definit mill-Black's Law Dictionary - (7th. edit.) bhala :-
>
> "Words, conduct or action (usu. Repeated or persistent) that being directed at a specific person, annoys, alarms or causes substantial emotional distress in that person and serves no legitimate purpose",
>
> ...dan l-element ta' ripetizzjoni jew persistenza ma jridx jigi konsidrat "in isolation" b' riferenza biss ghall-kaz mertu tal-kawza imma bil-fors li jrid jitqies fl-isfond tar-retroxena u tal-agir precedenti tal-gudikabbli. Dan ghaliex kif gie ritenut minn din il-Qorti fl-Appell Kriminali : "Il-Pulizija vs. Alan Caruana Carabez" [21.6.07] :-
>
> ".... f' kazijiet bhal dawn ir-retroxena ghal kull incident hija importanti biex il-Qorti tkun tista' tispigola l-incident izolat u accidentali minn agir abitwali ta' fastidju fuq periodu ta' zmien."

Illi jidher allura li t-test li għandu jiġi adoperat biex jiġi stabblit jekk hemmx fastidju 'illeċitu' o meno huwa billi jiġi applikat it-test oġġettiv iktar milli dak soġġettiv filwaqt pero li jittieħed qies tal-fattispeċi kollha tal-każ u l-assjem taċ-ċirkostanzi kollha li setgħu wasslu lil kwerelant jieħu l-passi li ħa.

Illi f'kaz konsimili din il-Qorti kif diversament ippresjeduta sahhqet:

> "L-azzjoni tal-appellant, tista' tkun ezaminata mill-ottika tal-inkonvenjent izda certament mhix minn dik tal-fastidju li f'dan il-kaz kienet tirrikjedi prova ta' zamma ta' annimali f'tali stat li b'intenzjoni kriminuza ried johloq sitwazzjoni ta' fastidju bl-iskop li jivvessa specifikatament lill-girien u anke bi skop."
>
> Fil-kaz hawn skrutinat jemergi illi l-azzjoni tal-appellant fiz-zamma tal-annimali tieghu qed tohloq inkonvenjent ghal diversi girien u kien jispetta lil dawk il-persuni, allura l-kwerelanti, jghidu ghaliex jahsbu li l-appellant qieghed bl-azzjoni tieghu, johloq dan il-fastidju.[15]"

[14] Ara l-appell kriminali ***Il-Pulizija vs Massimo Tivisini.***
[15] Ara l-appell kriminali ***Il-Pulizija vs Raymond Spiteri*** tas-26 ta' Mejju 2016.

Ikkunsidrat : -

31. Kif intqal minn Lord Hoffman fil-każ ***Re B (Children) (Sexual Abuse):***[16]

> If a legal rule requires a fact to be proved, (a 'facts in issue') a judge or jury must decide whether or not it happened. There is no room for finding that it might have happened. The law operates a binary system in which the only values are 0 and 1. The fact either happened or it did not. If the tribunal is left in doubt, the doubt is resolved by a rule that one party or the other carried the burden of proof. If the party who bears the burden of proof fails to discharge it, a value of 0 is returned and the fact is treated as not having happened. If he does discharge it, a value of 1 is returned and the fact is treated as having happened.

32. Il-mument li l-Qorti tal-Maġistrati għażlet, kif kellha l-jedd li tagħmel, li fil-kuntest kollu tal-provi mresqa f'dan il-każ, temmen il-verżjoni li tat il-minuri Kyra Hegarty skont il-kriterji msemmija aktar il-fuq, u li allura l-imġieba tal-appellant kienet qegħda ddejjaqha, allura qieset dik il-verżjoni tagħha bħala prova sħiħa u kompluta b'mod li ħassitha konvinta - żgura moralment – *sure* - sikura lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li l-fatti tal-każ seħħew skont kif rakkuntat Kyra Hegarty.

33. Din il-Qorti jidhrilha li l-Qorti tal-Maġistrati kienet fl-aħjar posizzjoni biex tkun tista' tevalwa x-xiehda tax-xhieda li xehdu f'dan il-każ. Dik il-Qorti kellha l-benefiċċju li tara kemm lill-Kyra Hegarty kif ukoll lill appellant jixhdu quddiemha, ħaġa li din il-Qorti ma setgħetx tagħmel. Din il-Qorti għalhekk trid tagħti l-piż

[16] 2009, 1 AC 11.

xieraq lill-evalwazzjoni li kellha l-opportunita tagħmel il-Qorti tal-Maġistrati minn dak li rat quddiemha stess.

34. Il-Qorti tal-Maġistrati kienet fl-aqwa posizzjoni biex li tqis il-provi kollha u għexet personalment il-proċess quddiemha. Kemm dan l-eżerċizzju tal-Qorti tal-Maġistrati huwa meħtieġ, joħroġ ukoll mill-ġurisprudenza Maltija, bħal fil-kawża ***Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino*** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti : -

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (*demeanour*) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination". Ghalhekk, kontra l-imputat hemm oltre dak ti sejjer jinghad, dawn iż-żewġ xhidiet li ma gewx bl-ebda mod żvalorizzati, u li jassodaw pjenament l-imputazzjoni;

35. Illi jsegwi allura illi din il-Qorti trid issa tiddetermina a bażi tal-ġurisprudenza kkwotata jekk il-fatti mistqarra minn Kyra Hegarty setgħux legalment u raġonevolment jiġu meqjusa li kienu jammontaw għal fastidju jew għal sempliċi inkonvenjent. Apparti minn hekk għandha tqis ukoll jekk mill-provi prodotti setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal tikkonkludi pruvata l-intenzjoni tal-appellant li effettivament jiffastidja lill-parte ċivile b'dak illi kien qed jagħmel.

36. Illi minn dak illi xehdet il-parte ċivile jirriżulta illi hija ma kienetx qegħda tmur skola għal xi żmien minħabba li ma riedetx tibqa' aktar

tirkeb mal-appellant. Dan fih innifsu huwa indikattiv ta' '*emontional distress*' minħabba l-mod kif il-minuri – u l-ġenituri tagħha - kienu qegħdin jipperċepixxu l-imġieba tal-appellant. Dan wassal li ried jiġi mibdul l-appellant minn xufier mal-minuri.

37.In oltre minn dak illi jixdu l-kwerelanti huwa korroborat in gran parti mix-xiehda tal-appellant stess, li pero jiċħad li huwa aġixxa b'kuxjenza maħmuġa u b'intenzjoni doluża.

38.Illi kif ġie ritenut fil-każ ***Il-Pulizija vs Alan Caruana Carabez***[17]

> f' kazijiet bhal dawn ir-retroxena ghal kull incident hija importanti biex il-Qorti tkun tista' tispigola l-incident izolat u accidentali minn agir abitwali ta' fastidju fuq periodu ta' zmien.

39.Kwindi din il-Qorti qieset il-mod kif l-appellant, raġel matur u anzjan kien qiegħed iġib ruħu ma din it-tifla ta' tlettax il-sena, kull fil-għodu, meta kien imur jiġborha mid-dar u jsuqha lejn l-iskola, kuljum għal madwar xahar u nofs.

40.Illi minn din ix-xiehda joħroġ *pattern* ta' mġieba mill-appellant li meta tkun meqjusa fil-komplessita tagħha u b'mod sħiħ tkun tista' twassal għall-konklużjoni li jkun ġie integrat *course of conduct* li jsawwar il-fastidju. Fis-sentenza tagħha il-Qorti tal-Maġistrati fil-fatt għamlet ċenn għal dan il-punt. Tgħid li Kyra Hegarty iddejqet bl-aġir tal-appellant, ta' kuljum, u għalkemm ma pprotestax miegħu, hi ma kienet qalet lil ħadd dwar dak li kien jgħid jew

[17] Deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta nhar il-21 ta' Ġunju 2007 mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

jagħmel l-appellant għax ma riedetx li l-ġenituri tagħha jirreaġixxu b'mod li jiġu fl-inkwiet huma.

41. L-appellant mill-banda l-oħra baqa' jisħaq li huwa ma għamel xejn ħażin jew b'ħażen jew bi skop ulterjuri tant li li kieku kien jaf li l-minuri kienet iddejqet b'dak li kien jgħid jew jagħmel huwa kien jieqaf. Il-Qorti tal-Maġistrati għaddiet kummenti verament ta' tifħir fil-konfront tal-appellant meta qalet li hija semgħetu b'attenzjoni kbira u rreġistrat ix-xiehda tiegħu kelma b'kelma u li kienet konvinta li huwa kien qiegħed jgħid il-verita. Il-Qorti żiedet tgħid ukoll li l-appellant kien jidher raġel tal-familja, tal-affari tiegħu, li jħobb is-soċjeta, li kien sinċier għall-aħħar u li kien ta' karattru dħuli.

42. Iżda meta l-Liġi tiġi biex tqis il-*mens rea* fir-reat tal-fastidju teħtieġ li l-imġieba tas-suġġett attiv tkun voluta u li biha jagħti fastidju lil persuna oħra jew b'mod li s-suġġett attiv ikun jaf jew ikun imissu jkun taf li din l-imġieba tkun ta' fastidju għal dik il-persuna. Anzi meta persuna tkun qegħda ġġib ruħha b'mod dubjuż imissha tkun taf li dik l-imġieba tammonta għal fastidju ta' persuna oħra jekk fil-qjies ta' persuna raġonevoli jkollha l-istess informazzjoni din kienet kieku taħseb li dik l-imġieba kienet tammonta għal fastidju tal-persuna l-oħra.

43. Il-Qorti tal-Maġistrati qalet illi l-appellant kien messu jifhem li seta' kien qiegħed idejjaq lil din it-tifla ta' tlettax il-sena bl-insistenza tiegħu li jaqbad konversazzjoni magħha f'mument meta jkunu waħedhom – u dil-Qorti żżid – f'post żgħir u konfinat fejn l-

appellant kellu l-kontroll; meta hija kienet dipendenti fuqu għat-trasport tagħha; meta hija kienet tifla ta' tlettax il-sena u l-appellant kien raġel matur u anzjan; meta kien hemm ċerti avvanzi minn dan ir-raġel anzjan fil-konfront tagħha – tifla ta' tlettax il-sena – anke jekk l-istess Qorti tgħid li dawn kienu avvanzi innoċenti. Fil-fatt il-Qorti tal-Maġistrati saħqet fuq il-fatt li tifla ta' dik l-eta, f'dak il-kuntest u f'dawk iċ-ċirkostanzi setgħet tħossha skomda u li kien diffiċli għaliha li tipprotesta tali mġieba. Apparti minn hekk it-tifla irrealizzat li kieku qalet lil ġenituri tagħha bl-imġieba – f'għajnejha ġustament dubbjuża tal-appellant – kienet tibża' li dawn jagħmlu xi storja u jiġu fl-inkwiet.

44. Illi din il-Qorti tista' tifhem li l-Qorti rat fl-appellant raġel sew u li huwa kien fabbli u li ma kienx immexxi minn motivi ulterjuri. Iżda jibqa' l-fatt li s-sens ta' proporzjon u l-buon sens kellu jiddetta lill-appellant li tifla ta' tlettax il-sena setgħet faċilment li tifhem il-korteżija tiegħu, il-kliem sbieh li qalilha u l-imġieba ġentili magħha b'mod differenti ħafna mill-mod kif kien qiegħed jifhimhom hu. L-istess kliem u mġieba fil-konfront ta' persuna tamparu kapaċi li ma kienx ikollha l-istess effett u konsegwenzi – del resto kif jgħid hu stess meta qal li ma nies oħrajn – partikolarment anzjani - qatt ma kellu tali reazzjoni. Mhux kulħadd jipperċepixxi l-kliem u l-egħmil bl-istess mod. L-istess kliem u mġieba f'kuntest u ma persuni differenti kapaċi jkollu konsegwenzi differenti. Hekk f'dan il-każ. L-imġieba tal-appellant versu din it-tifla ta' tlettax il-sena ma kienx f'loku u jakkwista l-karattru dubbjuż li titkellem dwaru l-liġi. Probabbilment l-istess kliem u mġieba fil-konfront tal-istess minuri

minn xi persuna tamparha ma kienx neċessarjament iqajjem l-istess sentiment ta' dwejjaq fiha. U dan juri l-poter tal-kuntest u l-poter tal-element soġġettiv li bosta drabi jilgħab sehem importanti f'dawn il-każijiet.

Ikkunsidrat : -

45. Illi jifdal il-kwistjoni relattiva għall-piena inflitta. Din il-Qorti ma tistax tqis li l-piena kienet ħażina fil-prinċipju jew manifestament eċċessiva. Il-Qorti tal-Maġistrati setgħet teroga dik il-piena u bl-ebda mod ma jista' jitqies li kienet manifestament eċċessiva. Jekk xejn kienet piena żgħira ħafna li tirrifletti kemm il-Qorti tal-Maġistrati ma ħassitx malizja gravi fl-imġieba tal-appellant versu l-minuri Kyra Hagerty.

46. L-obbligazzjoni personali maħruġa kontra tiegħu taħt l-artikolu 383 tal-Kodiċi Kriminali għal perjodu ta' tliet snin taħt penali t'elf euro kienet miżura ta' prekawzjoni u buon sens da parti tal-Qorti tal-Maġistrati, intiża sabiex kemm jista' jkun tevita li l-appellant jersaq wisq viċin tan-nar. Din il-Qorti tqis li din il-miżura hemm lokha mhux biss fl-interess tal-minuri, daqskemm fl-interess tal-appellant li ma jħarisx u ma jersaqx lejn il-minuri Kyra Hegarty, li issa jaf bil-provi li ħassitha fastidjata bl-imġieba, xi drabi dubjuża, tiegħu. Allura tqis ukoll li tali miżura għandha, b'mod prekawzjonarja tibqa' fis-seħħ għall-ġid ta' kulħadd.

Deċide

Għaldaqstant, għar-raġunijiet premessi din il-Qorti tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

Aaron M. Bugeja
Imħallef